

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.

Volitve v Nemčiji.

Celjski nemški list »Deutsche Zeitung«, ki pojmuje svojo nalogo kot glasilo nemške manjšine v dravski banovini tako, da brani hitlerizem v Jugoslaviji, je povodom volitev v Nemčiji objavil članek svojega narodno-socialističnega sodelavca v Nemčiji. V tem članku napoveduje s poudarkom dopisnik to-le: »Svetovnopolični pomen teh volitev in zlasti z njimi združenega ljudskega glasovanja je v tem, da se jasno pokaže, da novi močje v Nemčiji niso ustanovili režima sile, marveč da so v resnici zastopniki celokupnega nemškega naroda.«

Narodno-socialistični dopisnik celjskega nemškega narodno-socialističnega lista razkriva namen, ki so ga hoteli doseči narodno-socialistični poglavarji z volitvami 12. novembra, in ta namen je: prevara sveta. Volitve naj svetu pokažejo kot resnico to-le laž: Narodno-socialistični režim ni režim sile in nasilja, marveč vlada pravice in ljudske volje. Izven Nemčije veruje to laž samo kak narodno-socialistično navdušen in zanesen hitlerjevec v Avstriji ali pa v okrilju nemških narodnih manjšin po tistih državah, kjer se takšne manjšine nahajajo.

S smotrom prevare sveta so nedeljske volitve bile inscenirane. Ko je Nemčija 14. oktobra izstopila iz Zveze narodov, je nemška vlada razpustila parlament ter razpisala volitve. Volilcem in volilkam je predložila vprašanje: »Nemški moč, nemška žena! Ali odobravaš to (zunanjo) politiko nemške vlade ter si pripravljen, da jo proglašiš kot izraz svojega lastnega prepričanja in svoje lastne volje?« Ako bi Hitler s svojimi kompanjoni hotel dobiti od ljudstva samo le potrjenje svoje zunanje politike, zlasti kar se tiče izstopa Nemčije iz razorožitvene konference in Zveze narodov, bi to vprašanje zadostovalo. Toda narodno-socialistični voditelji so hoteli dobiti od ljudstva tudi potrdilo za svojo notranjo politiko in zato so volilcem še predložili drugo vprašanje: »Ali si zadovoljen z narodno-socialistično notranjo politiko, z go-

spodarsko, davčno in socialno politiko Hitlerjevo?« Računali so tako: Kdor bo potrdil zunanjo politiko narodnih socialistov (in kdo bi se pri sedanjem terorju upal ne potrditi?!), bo hočeš-nočeš tudi moral pritrditi notranji politiki.

Ves svet ve, da se je preteklo nedeljo vršila v Nemčiji velika volilska komedija. Predložena je bila edinstvena kandidatska lista s Hitlerjem na čelu in s 686 imeni. Agitirala je z vsem svojim strankarskim in vladnim aparatom samo narodno-socialistična stranka, ker drugih strank v Nemčiji sedaj ni. Nemški volilec sploh ni mogel »voliti«, to je, izbirati med to ali drugo listo, med to ali drugo politiko. Moral je »glasovati« za to, kar mu je bilo predloženo. Hitler je v svoji knjigi »Moj boj« na strani 412 zapisal o parlamentarnih volitvah to sodbo: »Spričo granitne nemučnosti sedanjega človeštva se ni treba čuditi o uspehu volitev. Pod vodstvom svojih časnikov in omamljena od novega, zapeljivega programa se meščanska in proletarska glasovalna žival (Stimmvieh) vrne v skupen hlev in voli svoje stare goljufe.«

Stimmvieh — to je Hitlerjev izraz za volilca. V nedeljo je nemški volilec bil v resnici Stimmvieh, kakor še nikdar poprej. Da je ta Stimmvieh šel na volišče ter glasoval za zaukazani vprašnji, je skrbela ogromna agitacija, o kateri piše dopisnik celjske »Deutsche Zeitung« tako: »Ves ogromni aparat bojnih čet zoper boljševizem, napadalnih oddelkov je pritegnjen, da pomaga stvari do zmage. Lepaki in letaki v milijonskih iztisih se delijo med ljudstvo, radio in kino morata tudi služiti tej stvari.« Kogar ni prignala agitacija na volišče, pa ga je nagnala sila. Saj so narodno-socialistični poglavarji izdali geslo: »Kdor ne gre glasovat, je veleizdajalec ter bo kot tak dejansko smatran. Kdor glasuje proti vladi, je veleizdajalec ter bo kot tak kaznovan.« — Kdor pa ima izbirati med voliščem ter kaznilnim taboriščem, gre rajši na volišče.

bodo, enakopravnost in pravice katolicizma sijajne borbe ter jih zmagovito izvojevali.

Hitler je razpustil katoliški centrum, s katerim je padla najmočnejša trdnjava katoliške vere in cerkve v Nemčiji. Ni se zamen imenoval centrum trdnjave. Sedaj ko ga katoličani nimajo več, spoznavajo vedno bolj, da je bil za nje nenadomestljiv branik. V konkordatu, ki ga je Hitler sklenil z rimskim papežem, so sicer zajamčene svoboščine in pravice katoliške cerkve. Toda konkordat, ki se ne izvaja, ostane mrtva črka. Če pa se izvaja napak, je cerkev bolj škodljiv nego koristen. In tako se izvaja konkordat v državah, kjer vladata fašistične diktature.

Temu pojavu se ni čuditi. Fašistične in nacionalistične diktature so ukinile ali potisnile povse ob stran parlament in njegovo kontrolo. Vladajo tako, kakor hočejo diktatorji in njihovi pomačaji. Kako se izvršuje pod takšnimi vladami konkordat in njegove določbe, dokazuje italijanski fašizem. Da ne omenjamo drugih točk, opozarjamo le samo na določbe konkordata o zaščiti narodnih manjšin in njihovega jezika v cerkvi. Žalostni položaj Slovencev in Hrvatov v Italiji dokazuje, kako italijanski fašizem spoštuje in izvršuje določila konkordata. Že vnaprej se je lahko pričakovalo, da tudi nemški narodni socializem ne bo skazoval večjega spoštovanja ne črki in ne duhu konkordata.

Kar se je pričakovalo s strahom, se je uresničilo. Od dne do dne se množijo slučajji, ki dokazujejo, da nemška Hitlerjeva oblastva izvajajo konkordat baš v nasprotnem smislu, nego je bil mišljen. Predstavniki teh oblasti so po ogromni večini protestantje, in to dostikrat prav zagrizeni protestantje. To velja še posebno za Bavarsko, ki je katoliška. Protestantizem je, ki narekuje duha nemškemu narodnemu socializmu. To je duh, ki je katolicizmu direktno nasproten. Idejni voditelji nemškega narodnega socializma se navdušujejo za versko skupnost brez verskih resnic ter za svetost nemškega plemena; priporočajo prelom s svetovnim krščanstvom, češ, da je povsod enako; zahtevajo ukinitve stare zaveze in odstranitev vseh židovskih sestavnih delov krščanstva; proglašajo bogokletno Hitlerja za odrešenika nemškega naroda.

S takim duhom prešinjena oblastva izvajajo konkordat. Naravno je, da je izvajanje popolnoma v skladu z duhom. Kako težak je in resen položaj, spričuje potovanje voditeljev nemških

Položaj nemškega katolicizma po konkordatu.

Položaj katoličanov v Nemčiji ni zaviden. Po številu tvorijo katoličani v Nemčiji manjšino, ki pa je v prejšnji državi z izvrstno organizacijo nadomestila to, kar je manjkalo po številu.

Zlasti politična organizacija nemških katoličanov — centrum je bila najmočnejša bramba nemškega katolicizma. Parlament je bil tisto torišče, kjer so organizirani katoličani vojevali za svo-

STAROST BREZ NADLOG.
Kadar se pričnete starati, imate prečesto občutek vrtoglavosti, muči Vas glavobol, težko dihanje, reumatične bolečine. Slaba prebava črevesja povzroča, da se nakopiči v Vašem organizmu strupene usedline, ki mu ovirajo redno in nemoteno delovanje. Zdravilni Planinka-čaj Bahovec Vam povzroči nenadno olajšanje vseh teh nadlog, urejuje prebavo, pospešuje cirkulacijo krvi, ki jo obenem redči in

očisti, daje Vašim žilam elastičnost, preprečuje tako poopnjenje žil in s tem odstranjuje prezgodnje starostne znake. — Pričnite še danes z rednim uživanjem, to pa samo s pravim Planinka-čajem Bahovec, ki ga dobite v vsaki apoteki v plombiranih zavitkih po Din 20. — in z napisom proizvajalca:

Apoteka Mr. BAHOVEC, Ljubljana.
Reg. br. 12590-20/VII. 1932.

Škofov: nadškofov kardinalov Schulteja in Bertrama, v Rim, ki se je zgodilo nedavno. Poročala sta o težkem položaju nemškega katolicizma ter zaprosila papeževega državnega tajnika kardinala Pacellija za navodila. Razmerje med vrhovnim poglavarjem kat. cerkve in med Hitlerjem tudi osvetljuje nagovor, ki ga je imel sv. Oče na nemško mladino, ki je priromala v Rim. Govoril je o »trenutku, ki ni samo zgodovinski, marveč nevaren.« Sv. Oče je dejal, »da je posebno v skrbah za nemško mladino in tudi za vero samo v Nemčiji.«

Kardinal Bertram je po svojem povratku iz Rima imel v Bratislavi go-

vor, v katerem je posebno opozoril na delovna taborišča, v katerih se zbira mladina obeh spolov, ki ji brez verskega mišljenja preti največja nevarnost za čistost duše in telesa. Kam se naj kardinal obrne, da odstrani nevarnost, ki preti kljub konkordatu in njegovim določbam nemški mladini? Na politično organizacijo katoličanov? Žalibog centru ni več. Zato se je kardinal obrnil na starše ter jim zaklical: »Uveljavite svoje roditeljske pravice! Ne more in ne sme vam biti vseeno, kakšna se vrne mladina iz delovnih taborišč!« Toda kako naj katoliški starši uveljavijo svoje pravice, ko pa nimajo krščanske politične organizacije?!

V DRUGIH DRAŽVAH.

Uvedba smrtna obsodbe s hitrim sodnim postopkom v Avstriji. Avstrijski ministrski svet je sklenil izdati naredbo, s katero se proglašaja za celo republiko preki ali hitri sod. Hitro sodišče bo delovalo za vse umore, požige in zlobne poškodbe tuje lastnine. Vlada je izdala tudi poseben proglas, v katerem pojasnjuje nujnost preki soda, ker pozna dosedanja avstrijska zakonodaja smrtno obsodbo samo za primer obsednega ali vojnega stanja. Uvedbo preki soda so izzvali narodni socialisti, soc. demokrati ter komunisti, ki so povzročali kljub izrecni prepovedi neprestana metanja bomb, vse mogoče nereda in pozive na zbiranje po ulicah. Obče računajo, da bo vlada razpustila socialdemokratsko stranko. Poleg redne policije in orožništva je bilo pozvanih v nedeljo dne 12. novembra v službo 3000 po možnih policistov iz vrst Heimwehra. V Avstriji je bilo zadnje dni prepovedanih 18 inozemskih listov, ki so obsojali diktatorske ukrepe vlade. V nedeljo dne 12. novembra, ko so se vršile v Nemčiji plebiscitne volitve, je vladal po Dunaju in po ostali Avstriji mir.

Romunska vlada, kateri je načeloval Vajda Vojevod, je odstopila. Kralj je sprejel ostavko in se bo posvetoval z voditelji strank ter skupin glede sestave nove vlade. Časopisje poroča, da tokratna vladna kriza ne bo kratka.

Tako postopanje lahko dovede do vojne med Rusi in Japonci. Iz Moskve poročajo, da so sovjetske čete sestrelile 6 japonskih letal, ki so letela nad sovjetskim ozemljem. Prav tako je sovjetska vojna mornarica potopila dve manjši japonski pomožni vojni ladji, ki sta pri Kamčatki zašli v sovjetske vode.

V Afganistanu v osrednji Aziji je bil umorjen dne 9. novembra tamošnji kralj Nadir Kan. Pred leti smo veliko pisali o Afganistanu, ko mu je kraljeval Amanullah, ki je hotel pokrajino modernizirati v evropskem smislu. Prišlo je do vstaje proti Amanullahu leta 1928—1929 in je moral pobegniti v inozemstvo, kjer živi še danes. Zasedel je tedaj za nekaj časa afganistanski prestol tolovaški kolovodja Habibulah. Umorjeni Nadir Kan se je postavil svoj čas na stran Amanullaha in je pregnal s prestola Habibulaha ter se je pustil sam proglasiti za kralja. Afganistan je zadnja leta torišče neprestanih umorov ter vstaj in se baš tamkaj križata ruski in angleški vpliv

Blivši bolgarski ministrski predsednik in večkratni minister Andrej Ljapčev je umrl zadnje dni v starosti 67 let.

Že zopet vstaja na Kubl. Vstaja proti vladi in proti predsedniku republike še ni zatrla. Še vedno se nadaljujejo boji v mestu in predmestjih, dasi vlada trdi, da je gospodar položaja. Radi vstaje je proglašeno obsedno stanje na vsem otočju. Dne 9. novembra so se ves dan nadaljevale borbe za posest arzenala v predmestju. Vladne čete so preprečile prihod vstašem do arzenala in jim s tem tudi onemogočile pristop do orožja in municije. Vlada je pravočasno zvedela za priprave za napad na vladno palačo, tako da je pravočasno pripravila vse potrebno proti napadu iz zraka in s tal. Kolikor je znano, je bilo do sedaj nad 70 mrtvih in več sto ranjenih. Na ulicah leži mnogo mrtvecev, katerih nihče ne pokoplje, ker se nihče ne upa iz hiše.

KRISTUSOVO TRPLJENJE IN KLJUKASTI KRIŽ.

V kraju Oberammergau na Bavarskem so se predstavljale vsako desetletje — včasih po krajšem presledku — sloveče pasijonske igre (predstave Kristusovega trpljenja), ki so privabile prejšnja leta na tisoče in tisoče obiskovalcev iz Evrope in celo iz Amerike. Drugo leto poteče 300 let, odkar se te igre v Oberammergau vršijo. Domačini so hoteli to 300-letnico s posebno slovesnostjo obhajati, sedanja nemška vlada pa jim dela take težave, da je sploh vprašanje, ali se bodo mogle te igre vršiti. Oberammergau je dežela dolgih las in častitljivih brad. Vsi prebivalci se vnaprej pripravljajo na bodoče predstave in po dva do tri leta skrbijo za svojo »svetopisemsko« zunanost. Zdaj je odredil minister za propagando Göbbels, ki nadzoruje vse »prireditve mednarodnega pomena«, da morajo biti kmečki igralci kratko ostriženi. Zdelo se mu je, da so sicer »preveč slični židom«, in je »pretirano židovska zunanost« poniževalna za ves nemški narodni ponos. Občina Oberammergau je poslala v Berlin poseben odbor z vsemi najuglednejšimi igralci na čelu. Prosilci so po dolgem moledovanju rešili svoje lase, a zato so morali brezpogojno pristati na vse druge Göbbelsove zahteve. Gospod minister je predpisal obvezno izvajanje Horst-Wesselove pesmi (bojne narodno-socialistične pesmi) pred začetkom in po koncu sleherne predstave. »Židovsko zunanost« sme imeti med vsemi osebami edino igralec v Judeževi vlogi, ki bi bil lahko tudi židovskega pokolenja. Za vloge Kristusa in apostolov so predpisane »arijske poteze«: visoke postave, plave oči, svetli lasje in slično. Razen tega mora biti obrobjena Kristusova obleka z okraski v obliki kljukastega križa. Nemška vlada je sklenila, da se mora vršiti tudi ta prireditve z ozirom na njeno mednarodno priljubljenost samo v znamenju kljukastega križa. V ta namen so odstranile